

פורים

משנכנס אדר מרבין בשמחה

אבל בכח הבטחון אפשר לשנות ולהמתיק את כל הדינים. והמשכת נס פורים היתה בכח הבטחון. שהתחלת הנס היתה בכך שמרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, לא כתיב לא כרע ולא השתחוה אלא לא יכרע ולא ישתחוה, היינו בהחלטה ברורה שלא יכרע ולא ישתחוה לעולם, מתוקף בטחונו שלא תתכן גזרה נוראה כזו לאבד את כל היהודים. וכן ענה לאסתר מתוך גודל הבטחון שרוח והצלה יעמוד ליהודים. ואפילו הצומות היו רק עצת אסתר, אבל מרדכי בעצמו היה בטוח בבטחון ברור ומוחלט שהקב"ה בודאי יעזור אפילו בלי תעניות, רק ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צותה עליו אסתר דייקא.

שורש הבטחון נכלל בדבר ה' הראשון מעשרת הדברות, אנכי ה' אלקיך, שנאמרו בו ב' עניני אמונה, האמונה שאנכי ה' הבורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, והאמונה שאנכי אלקיך, האלקים שלך. יהודי מחוייב להאמין באמונת ה', וכן מחוייב הוא להאמין באמונה שלמה שאנכי אלקיך, שישראל הם העם הנבחר ובנים אתם לה' אלקיכם. ודרגת בנים היא מציאות שאינה משתנה בשום מצב ואינה מותנית בשום תנאי, בכל מצב שישראל נמצאים בנים אתם לה' אלקיכם. וכמו שאמר הרה"ק בעל בת עין זי"ע שיהודי שאינו מאמין שהקב"ה נמצא ושוכן עם ישראל בכל המצבים ואף בתוך טומאותם, הריהו ג"כ אפיקורס. כי ישראל הם עם הנבחר גם

מין הס"ק מסלונים זי"ע כתב בלקוטי שושנים (ד), שהמדה של אדם השמח בחלקו תמיד היא מדה כללית, שכוללת כל המדות, ונפלאות היא פועלת בלב האדם, ומביאתו לעוה"ז ולעוה"ב. ומונה והולך שם כמה וכמה מעלות טובות שזוכה להם השמח בחלקו, ועד שזוכה לתשובה מאהבה שהיא המדרגה הגבוהה ביותר, כמאחז"ל שזדונות נעשין לו כזכיות, שהוא דבר שלמעלה מהשגה שהזדונות יהפכו לזכיות. והעולה מדבה"ק שהמדה של שמח בחלקו, שיהודי שמח ומרוצה מהנהגתו ית', שיודע דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד ושמח בחלקו שהוא חלק אלו' ממעל, היא המדה היותר גדולה מכל המדות ונפלאות היא פועלת בלב האדם, שזה תכלית הכל שיהודי יהיה שמח ומרוצה בהנהגת הבורא. וי"ל המקור לדבה"ק בגודל ערכה של מדת השמח בחלקו שמביאה לכל זה.

והנה תחלת ענינו של פורים היה. כמש"נ ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה. שלכאורה אינו מובן איך עשה מרדכי דבר כזה שהעמיד בסכנה את כל כלל ישראל. אלא כי מרדכי נהג כן מתוקף בהירות האמונה והבטחון שלו, שהיה בטוח בוודאות שלא תתכן בשום פנים גזרה כזו, כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים. וכמ"ש הרה"ק מברדיטשוב זי"ע אהא דכ' ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, שמרדכי ידע שכבר נכתב ונחתם בטבעת המלך מלכו של עולם הגזרה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים,

כשהם במצב הגרוע ביותר, שכן בחירת עם הנבחר היא מצד הנשמות הקדושות של ישראל ולא מצד הגופים שלהם, וקדושת ומעלת נשמות ישראל אינה תלויה בשום דבר. וכמו שמצינו שכאשר היו ישראל במצרים בתכלית השפלות משוקעים במ"ט שערי טומאה, אז קרא להם הקב"ה בני בכורי ישראל, כי הקשר של אנכי ה' אלקיך הוא קשר תמידי ונצחי בלי גבול ובלי תכלית.

זהו שורש הבטחון. שאמנם האמונה היא יסוד היסודות של עם ישראל, אבל בטחון הוא מדרגה יותר גבוהה, שיהודי בוטח שהקב"ה עמו בכל המצבים. וגדול מאד כח הבטחון שעל ידו יכול יהודי לפעול ולהמשיך את כל הענינים, שאם רק יש לו בטחון גמור ואמתי כמ' הבוטחים בשמך באמת, מתקיים בו כמאה"כ (ירמיה יז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. וכמו שאמר האלשיך הק' שיהודי שיש לו בטחון בה' אינו צריך לעשות מאומה לפרנסתו, שיכול לשבת בביהמ"ד ולעסוק בתורה וה' יתן לו פרנסתו וכל צרכיו. והרמב"ן כתב (בספר אמונה ובטחון פ"א) עה"פ בטח בה' ועשה טוב, הקדים בטח בה' לעשה טוב, כלומר אע"פ שאין בידך מעשים ותדע בעצמך שאתה רשע, עם כל זה בטח בה' כי הוא בעל הרחמים וירחמך. לכאורה היה מקום לומר שאם אין לאדם חלק הטוב במה יבטח, אך הקדים הכתוב בטח בה' לעשה טוב לומר שגם אם עוד לא הגיע לעשה טוב ומרגיש עצמו שאינו הגון ואינו כדאי לישועת ה' מחמת מעשיו הרעים, אעפ"כ בטח בה' כי יהודי אתה ובנים אתם לה' אלקיכם בכל המצבים אע"פ שאינו ראוי.

ב' המועדים שתקנו חז"ל, חנוכה ופורים, ענינם כח הבטחון. נס חנוכה היה בכח הבטחון, שיצאו למלחמה מעטים נגד רבים, י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות של ממלכת יון האדירה, וכל כחם ונשקם היה הבטחון. כמש"כ המגן אברהם (או"ח רצ"ה) בשם התשב"ץ שאמרו את המזמור יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן. מזמור זה הוא השיר של בטחון, אומר לה' מחסי ומצודתי אלקי אבטח בו, כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות וגו', כח הבטחון

בה' מציל מכל הפגעים, ועם הנשק הזה של בטחון יצאו למלחמה. וכן נס פורים היה כאמור בכח הבטחון של מרדכי אשר לא יכרע ולא ישתחוה, שבודאי רוח והצלה יעמוד ליהודים. וב' המועדים חנוכה ופורים הם המצוות האחרונות מז' מצוות דרבנן. כי ראו חכמים שישראל עומדים לצאת לגלות ארוכה וחשוכה כ"כ, וידעו את כל היסורים והתלאות שיעברו עליהם בגלות וכמה דם ישראל שנשפך כמים, ובמה יחזיקו מעמד בחשכת הגלות. לכן תיקנו את ימי החנוכה ופורים להאיר לישראל את חשכת הגלות באור הבטחון, שתהיה להם אמונה בהירה שבנים אתם לה' אלקיכם בכל מצב שהם, וידעו שעמו אנכי בצרה וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ובכח הבטחון יוכלו לעמוד בגלות הקשה ביותר. וכאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע עה"פ יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו וגו', יקראני הוא מלשון קריאה שאדם קורא לחבירו מרחוק, כאשר יהודי קורא להשי"ת בהרגשה שהוא רחוק, אז רק ואענהו. אבל אם מרגיש שעמו אנכי בצרה ובנים אתם לה' אלקיכם, אז אחלצהו ואכבדהו אורך ימים אשביעוהו ואראהו בישועתי. זהו ענין חנוכה ופורים שבהם נתנו חז"ל את כח הבטחון להאיר לישראל את חשכת הגלות המר, שיהודי ירגיש שאפילו במצבים הגרועים ביותר בתוך טומאותם תמיד הקב"ה נמצא ושוכן עמו, כי הקב"ה אוהב נשמה יהודית ועמו אנכי בצרה.

וזהו ענין משנכנס אדר מרבין בשמחה. גודל מעלת השמחה שיהודי שמח בחלקו, שמרוצה מהנהגת הבורא ומאמין שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, הוא בכלל ברוך הגבר אשר יבטח בה', שמתוך שמרגיש כי עמו אנכי בצרה סמוך לכו בטוח בה' והיה ה' מבטחו. וזה התפקיד של חדש אדר ופורים, שיהודי ייריש בלבו את הבטחון בה', שאפילו במצב כזה שכבר נכתב ונחתם בטבעת המלך גזירה נוראה כזו, הרי בכח הבטחון של מרדכי אשר נתעצם בבטחונו שלא יכרע ולא ישתחוה, הבקיע את רוע הגזרה ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם. ומשנכנס אדר מרבין בשמחה, בשמחה

ש
ע
מ
כ
ש
ב
במ
ה
י
ככ
ו'
א
מ
ל
מ
ה
ג
ה
ש
ה
ג
ל
מ
ל
ד
י
כ

שנובעת מן האמונה שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

ובי' ענין משנכנס אדר מרבין בשמחה, שלא מצינו כמותו בשאר חגים וזמנים שענינם מתחיל כבר מר"ח. דהנה איתא מהרה"ק מרוזין זי"ע שפורים עוד יותר גבוה מיום הכפורים, כדאיתא בתקו"ז שיוהכ"פ נקרא יום כפורים, וקטן נתלה בגדול. וכשם שמצינו ביום הכפורים עשרת ימי

תשובה כ"ש שלפני פורים צריכים עשרת ימי הכנה. וזה ענין משנכנס אדר מרבין בשמחה. כי הארת פורים מתחלת כבר מי"א אדר. כדאיתא בעבודת ישראל אהא דמגילה נקראת בי"א וכו', שמיום י"א כבר נמשכים ההארות של פורים והמגילה נקראת בעולמות העליונים. וככהנה לזה יש עשרת ימי שמחה משנכנס אדר בהם מתחילה עבודת ההכנה להארת הפורים הגדולה.

תוקף קדושת היום

א.

והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר. ימי הפורים נזכרים ונעשים בכל דור ודור, בכל דור יורדת הארה מיוחדת של פורים לפי צורך הדור, וכן בכל משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועיר.

והנה ההארה של פורים היא למעלה מכל מושג, וכלשון הפרי עץ חיים מהאריז"ל (שער הפורים) וו"ל, והנה הארה הזאת לא היה לא בשבת ולא ביו"ט אלא בפורים בלבד, וכמו שאמרו תז"ל במדרש (יל"ש משלי ט), כל המועדים עתידין להבטל וימי הפורים לא יהיו נבטלים, כמ"ד וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, והבן מה שאמר לא יעברו כי תמיד נשאר הארה זו בזמן הזה של ימי הפורים וכו', והיא הארה אשר מעולם לא נהיה כמוהו. עכ"ל. וכשם שע"פ קבלה בספירות העליונות הארת הפורים היא הארה אשר כמוה לא נהיתה מימות עולם, הר"ז שייך גם בעבודת ה' בכל דור ומשפחה מדינה ועיר, ויש להבין ע"ד העבודה מהו תוקף קדושת היום. וכן מצינו בכל הספה"ק שהעמידו את מעלת יום הפורים לעילא ולעילא בבחי' גבוה מעל גבוה. ומקורו מהא דאיתא בתקו"ז (תי' כא, נז:): פורים אתקריאת ע"ש יום הכפורים דעתידין לאתענגא ביה, שהשוו דרגת יום הפורים ליום הכפורים, ובארו המפרשים

שהכוונה ליוה"כ לעתיד לבא. ובספה"ק אוהב ישראל (פורים) כתב על כך בזה"ל, והיטיבו אשר דברו חכמי דורותינו על יום הפורים שהוא כמו יום הכיפורים. והרה"ק מרוזין זי"ע אמר על דברי הזוהר הללו, מי נתלה במי הוי אומר קטן נתלה בגדול (תענית ז.), ומדאמרו על יום כיפורים שהוא יום כפורים, הרי שפורים גדול יותר מיום הכיפורים. ודברים אלו הם למעלה מכל השגה, שהרי יום כיפורים הוא היום הגדול בשנה, כאשר קראו עליו תז"ל (תנחומא וישלח) את הפסוק כי גדול יום ה' ונורא מאד ומי יכילנו (יואל ב), שאין להכיל ולהשיג את עוצם גדולת היום הקדוש יום ה', ואיך יתכן שפורים עוד יותר גדול ממנו. ועוד איתא בספה"ק (עיי' תפארת שלמה רמזי פורים ד"ה בגמ' דט"ז) שבפורים היתה דרגה יותר גדולה מאשר במתן תורה, כדכ' קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם, ואחז"ל (שבת פח.) הדר קבלוה ברצון, היינו שבפורים היתה בחי' קבלת התורה ברצון שהיא מדרגה עוד יותר גדולה משל קבלת התורה. וכלום שייך השגה במדרגות כה גבוהות, מה יכול להיות יותר גדול ממעמד הר סיני שבו נפתחו כל ז' הרקיעים וראו הכל כי אין עוד מלבדו.

וכן ראוי לבאר מאחז"ל הנו', שכל המועדים יהיו בטלים וימי הפורים לא יהיו נבטלים לעולם, שנאמר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים